

Prof. dr hab. Stanisław Firlej
dyscyplina: sztuki muzyczne
Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów
w Łodzi
e-mail: stanfirlej@gmail.com

Łódź, 25.08.2022 r.

Ocena

dorobku artystycznego i dydaktycznego oraz dzieła artystycznego
Pana dr. Karola Marianowskiego w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora
habilitowanego w dziedzinie sztuki
w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne

Zlecniodawca oceny

Rada Dyscypliny Artystycznej UMFC w Warszawie działając na podstawie art. 221 ust. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021, poz.478 z późn.zm.) na posiedzeniu w dniu 12 kwietnia 2022 roku wyznaczyła mnie do napisania oceny.

Podstawa prawna

Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r., poz.478 z późn.zm.)

Dziedzina i dyscyplina

Dziedzina sztuki, dyscyplina artystyczna sztuki muzyczne

Wstępna ocena dokumentacji

Otrzymana przeze mnie dokumentacja zapisana elektronicznie zawiera następujące pozycje:

- wniosek Kandydata z dnia 26.10.2021 r. o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne, zawierający podstawowe dane wnioskującego;

- dzieło artystyczne –

Nagranie oraz wydanie dwupłytkowego albumu CD zawierającego rejestrację kompletu sześciu suit na wiolonczelę solo Jana Sebastiana Bacha.

- kopię dyplomu doktorskiego;

- autoreferat;

- wykaz ważniejszych koncertów i osiągnięć;

- kopie dokumentów potwierdzających koncerty oraz inne osiągnięcia Kandydata

Dane o Kandydacie

Pan dr Karol Marianowski urodził się w Warszawie. Swoje pierwsze kroki w szkolnictwie artystycznym stawiał w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. Fryderyka Chopina w Warszawie. W wieku siedmiu lat uczęszczał do Zespołu Szkół Muzycznych im. Józefa Elsnera w Warszawie. Naukę, aż do momentu przystąpienia do egzaminu maturalnego i otrzymania dyplomu, kontynuował w Zespole Szkół Muzycznych I i II stopnia im. Karola Szymanowskiego w Warszawie. Studia muzyczne odbył w Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie (obecnie UMFC). W międzyczasie odbył 2 letni (2001-2002) program stypendialny w klasie profesora Andrew Mark'a w The Boston Conservatory (obecnie Berkley).

W roku 2004 (24.06) Kandydat został magistrem sztuki w Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie (obecnie UMFC).

W roku 2019 (21.05) po przeprowadzonym przewodzie doktorskim w Radzie Wydziału Instrumentalnego UMFC w Warszawie pan Karol Marianowski uzyskał tytuł **doktora sztuki**.
Tytuł rozprawy doktorskiej:

„Wiolonczela jako instrument wieloaspektowy w kameralistyce XX i XXI wieku w oparciu o dzieło artystyczne (Claude Debussy – Kwartet smyczkowy g-moll, op. 10; Karol Szymanowski

– Kwartet smyczkowy C-dur, op. 37, nr 1; Krzysztof Penderecki – 3 Kwartet smyczkowy *Kartki z niezapisanego dziennika*”.

Kolejnym etapem w jego edukacji muzycznej były studia podyplomowe w najbardziej renomowanych uczelniach europejskich. Jako członek kwartetu smyczkowego „Meccore String Quartet” miał okazję szkolić się pod opieką członków „Artemis Quartet” oraz Guntera Pichlera (członka legendarnego Alban Berg Quartet). Były to następujące europejskie uczelnie muzyczne:

- Universität der Künste w Berlinie (Niemcy)
- Chapelle Musicale Reine Elisabeth w Waterloo/Bruksela (Belgia)
- Escuela Superior de Musica Reina Sophia w Madrycie (Hiszpania).

Podczas całej drogi edukacyjnej pan Karol Marianowski odnosił wiele sukcesów zajmując czołowe miejsca w wielu ogólnopolskich i międzynarodowych konkursach muzycznych. Był wielokrotnie nagradzany stypendiami i grantami (między innymi: Stypendium Krajowego Funduszu na rzecz Dzieci, Stypendium *Młoda Polska*, Stypendium fundacji Irene Stills Wilsing).

Kolejne sukcesy Kandydata to:

2017 (03.06) – **Dyplom ukończenia podyplomowego studium muzyki kameralnej** – El Instituto Internacional de Musica de Camara / Escuela Superior de Musica Reina Sofia w Madrycie (Hiszpania).

2012 – **II Nagroda oraz trzy Nagrody Specjalne** – Wigmore Hall London International String Quartet Competition w Londynie (Wielka Brytania)

2011 – **Dyplom Finalisty oraz Nagroda Specjalna** – Premio Paolo Borciani / Międzynarodowy Konkurs Kwartetów Smyczkowych w Reggio Emilia (Włochy).

2010 – **I Nagroda** – Międzynarodowy Konkurs Muzyki Kameralnej im. Maxa Regera w Weiden (Niemcy).

2009 – **I Nagroda** – Międzynarodowy Konkurs Muzyki Kameralnej w Sonderhausen (Niemcy)

2002 – I **Nagroda** – XII National Solo Competition w East Lansing (Stany Zjednoczone Ameryki Północnej)

2001 – I **Nagroda** – ASTA (American String Teachers Assosiation) – Międzynarodowy Konkurs Wykonawców Solistów w Bostonie (Stany Zjednoczone Ameryki Północnej).

Autoreferat

W autoreferacie dr Karol Marianowski w konsekwentny sposób przedstawia swoją wizję drogi artystycznej i relacjonuje dotychczasowe osiągnięcia. W kolejnych rozdziałach zamieszcza dane biograficzne dotyczące wykształcenia oraz informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w placówkach naukowych i artystycznych. Opisuje swoją aktywność artystyczną, naukową i dydaktyczną prowadzoną w kraju i za granicą, a także przedstawia osiągnięcia na polu organizacyjnym popularyzujące sztukę muzyczną. W głównym punkcie autoreferatu znajduje się obszerna analiza motywacji i okoliczności powstania autorskiego dzieła artystycznego jakim jest nagranie i wydanie 6 suit na wiolonczelę solo J. S. Bacha. Interesujący i godny podziwu jest wybór sposobu finansowania projektu z wykorzystaniem portalu internetowego „www.zrzutka.pl” oraz wybór piwnicy domu mieszkalnego jako miejsca nagrania z pominięciem studia akustycznego. Umieszczenie projektu na portalu internetowym wywołało zainteresowanie wielu osób, które nie są związane z muzyką, sfinansowaniem nagrania. Wybór piwnicy, w oczywisty sposób spowodowany sytuacją pandemii coronavirusa, wymusił sposób nagrania „na czysto”, bez możliwości skorzystania z masteringu. W ten sposób powstała cała płyta. A oto jak sam autor mówi o nagraniu:

„Zaznaczę, że dzięki technologicznym możliwościom jakie obecnie mamy cała płyta dostępna była już chwilę po nagraniu na internetowych platformach muzycznych takich jak: Spotify, Itunes, YouTube Music i wielu innych. Takie działania mają więc pokazywać, że po pierwsze można sam materiał przygotować indywidualnie a następnie zainteresować nim osoby często nie związane z muzyką klasyczną. Dalej stworzyć pewnego rodzaju „target” odbiorcy i systematycznie go powiększać. Kończąc na „wprowadzaniu” w kręgi adoracji sztuki osoby poruszające się w obrębie innych zainteresowań. Dla nich właśnie możliwość dofinansowania wydawnictwa muzycznego staje się również szansą na uzyskanie statusu mecenasa sztuki, a bez takich osób rozwój jakiegokolwiek gatunku jest zwyczajnie trudniejszy. Moje działania otworzyły zatem wiele umysłów i serc na nowy wymiar percepcji świata oraz dały im szansę

aby jednocząc się społecznie tworzyć wspólnie SZTUKĘ." Cały autoreferat jest napisany pięknym językiem polskim, jasno i klarownie.

Dzieło artystyczne

Jako podstawę do ubiegania się o habilitację dr Karol Marianowski przedstawił nagranie oraz wydanie dwupłytkowego albumu CD zawierającego rejestrację kompletu sześciu suit na wiolonczelę solo Jana Sebastiana Bacha.

Kolejność nagranych suit jest następująca:

CD 1 – Suita G-dur nr 1 BWV 1007 /Prelude, Allemande, Courante, Sarabande, Menuet I, Menuet II, Gigue/

Suita c-moll nr 5 BWV 1011 /Prelude, Allemande, Courante, Sarabande, Gavotte I, Gavotte II, Gigue/

Suita D-dur nr 6 BWV 1012 /Prelude, Allemande, Courante, Sarabande, Gavotte I, Gavotte II, Gigue/

CD 2 – Suita d-moll nr 2 BWV 1008 /Prelude, Allemande, Courante, Sarabande, Menuet I, Menuet II, Gigue/

Suita C-dur nr 3 BWV 1009 /Prelude, Allemande, Courante, Sarabande, Bourree I, Bourree II, Gigue/

Suita Es-dur nr 4 BWV 1010 /Prelude, Allemande, Courante, Sarabande, Bourree I, Bourree II, Gigue/

Nagranie kompletu suit wiolonczelowych J. S. Bacha jest dla każdego wiolonczelisty wyzwaniem najwyższej próby. Dzieło powstało jako kontynuacja trzech sonat i partit na skrzypce solo, w których kompozytor wznosił się na wyżyny napięcia twórczego po śmierci żony. W suitach wiolonczelowych panuje nastrój pogodny a tańce, z których są zbudowane obfitują w wyrafinowane figuracje wykorzystujące w pełni możliwości wykonawcze instrumentu. Suita nr 5 c-moll najbardziej zbliża się nastrojem do sonat skrzypcowych umożliwiając wykonanie na wiolonczeli pełnych dramatyzmu, czterodźwiękowych akordów dzięki obniżeniu najwyższej struny /A na G/. Ostatnia suita w tonacji D-dur wykorzystuje, również na podobieństwo skrzypiec wszystkie pozycje leżące na całej długości gryfu. Utwór ten kompozytor zapisał na wiolonczelę o pięciu strunach, prawdopodobnie nie mając w swoim otoczeniu wiolonczelistów, którzy potrafią tak jak skrzypkowie grać na swoim instrumencie w wysokich pozycjach. Pan dr Karol Marianowski znany jest od lat wśród polskich wykonawców młodego pokolenia nie tylko jako wytrawny i dojrzały kameralista, ale

także jako wybitny wirtuoz. Swoboda techniczna z jaką artysta wykonuje szóstą suitę na czterostrunowej wiolonczeli jest dowodem na to, że przy obecnym poziomie rozwoju techniki gry interpretowanie tego utworu na zwykłym instrumencie jest możliwe. Pozostałe suity prezentują zresztą na nagraniu również najwyższy kunszt wykonawczy wyrażony w swobodzie technicznej jak i we właściwych proporcjach brzmieniowych. W zakresie pogłębienia interpretacji Pan dr Karol Marianowski przedstawia się jako artysta dojrzały, operujący szeroką skalą barw instrumentalnych, umiejący znaleźć właściwe proporcje w wyborze temp i zastosowaniu dynamiki. Ze wszystkich suit zaprezentowanych na nagraniu wyróżniłbym drugą w tonacji d-moll, w której artysta znalazł idealne proporcje w każdej części utworu. Wykonanie to określiłbym jako doskonałe, głównie z powodu wyboru właściwego tempa i proporcji dynamicznych poszczególnych tańców. Zgadzam się też z takim sposobem narracji, w której spowalnianie przebiegu w celu „wyjaśniania” komplikacji harmonicznym idzie w parze z emocjonalnym zaangażowaniem w postaci wzmocnienia dźwięku i wibracji. Artysta w ten sposób wprowadza swój osobisty element w interpretację dzieła. Trudność osiągnięcia właściwego kształtu suity bachowskiej polega przede wszystkim na tym, że kompozytor nie pozostawił w swoim tekście żadnych wskazówek dotyczących tempa, artykulacji i dynamiki. Wybór tych elementów leży całkowicie po stronie wykonawcy. Trzeba też stwierdzić, że nie wszystkie suity przedstawione na nagraniu mają idealne proporcje. W moim przekonaniu powstrzymywanie czasu, o którym wspominałem uprzednio, nie sprzyja osiągnięciu proporcji w suitach nr 3 i 4. Rozbiegane preludia tych dzieł, wręcz odwrotnie niż w suicie nr 2, wymagają większej determinacji w ruchu „do przodu”. Dotyczy to również obu tańców /Gigue/ kończących te utwory. Natomiast poszczególne części wybranych suit należą do wybitnych osiągnięć interpretacyjnych artysty. Zaliczyłbym do nich Sarabandę i Gigue z piątej suity c-moll; Allemande i oba Menuety z pierwszej suity G-dur; Bourree I i II z trzeciej suity C-dur oraz z czwartej suity Es-dur. Interpretacje tych tańców są we wszystkich ich elementach w pełni przekonujące. Pomimo krytycznych uwag całość nagrania pozostawia jak najlepsze wrażenie niezwykłego wręcz kunsztu wykonawczego, przemyślanej interpretacji i swobody technicznej.

Działalność pedagogiczna

Pierwszym miejscem pracy pana dr Karola Marianowskiego, po ukończeniu edukacji muzycznej, był Zespół Państwowych Szkół Muzycznych im. F. Chopina w Warszawie, gdzie od 2009 roku do dnia dzisiejszego Kandydat prowadzi klasę wiolonczeli. Kolejnym miejscem pracy, które pozwoliło mu rozpocząć nauczanie w szkolnictwie wyższym była Akademia Muzyczna im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu. Tam pan dr Karol Marianowski prowadził zarówno klasę wiolonczeli jak i kameralistyki (lata 2015 -2017). Następnie swoją działalność pedagogiczną dotyczącą szkolnictwa wyższego kontynuował w Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie. W uczelni tej, od roku 2017 pracuje do dziś prowadząc klasę kameralistyki (kwartety smyczkowe) oraz asystując w klasie wiolonczeli Profesora Tomasza Strahla. W 2019 roku odbył 4 miesięczny kontrakt profesorski prowadząc klasę mistrzowską nauki gry na wiolonczeli w JACC w Kuwejcie (Sheikh Jaber Al. Ahmed Cultural Center). Obecnie Kandydat wykazuje dużą aktywność naukową i artystyczną na poczet dorobku Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie organizując koncerty i audycje klasy kameralistyki, którą prowadzi. Bierze udział w wymianach międzyuczelnianych (np. koncerty i lekcje mistrzowskie podczas wymiany z Estońskim Konserwatorium w Tallinie) oraz przygotowuje plan powołania Międzynarodowego Konkursu Muzyki Kameralnej, który będzie się odbywać w UMFC w niedalekiej przyszłości.

Swoją wiedzą artysta dzielił się z młodymi adeptami sztuki prowadząc zajęcia i kursy mistrzowskie gry na wiolonczeli i w zespole kameralnym w takich miejscach jak:

- Leeds College of Music w Leeds (Wielka Brytania)
- Teatro Colonial w San Miguel de Allende (Meksyk)
- Tongyeong Concert Hall (Korea Południowa)
- University of California w Irvine (Stany Zjednoczone Ameryki Północnej)
- Europejskie Centrum Muzyki im. Krzysztofa Pendereckiego w Lusławicach
- University of Tulsa (Stany Zjednoczone Ameryki Północnej)
- Letnia Akademia Muzyczna „Muzyka Naszych Czasów” w Inowrocławiu
- Letnie Warsztaty Muzyczne SUZUKI w Szarlocie k.Kościerzyny
- Neskowin School of Music (Stany Zjednoczone Ameryki Północnej)

Działalność artystyczna

Głównym obszarem działalności dr Karola Marianowskiego jest wykonawstwo muzyki kameralnej ze szczególnym uwzględnieniem kwartetu smyczkowego. Był on założycielem i członkiem kwartetu smyczkowego – Meccore String Quartet, który zyskał sławę międzynarodową. Później założył Boarte Piano Trio, a w 2019 roku rozpoczął współpracę z jednym z najbardziej rozpoznawalnym zespołem na świecie – Karol Szymanowski Quartet, z którym koncertuje do dziś. Występował w większości krajów Europy oraz na innych kontynentach.

W jego dorobku znaleźć można nagrania dla stacji radiowych i telewizyjnych (między innymi: Bayerischer Rundfunk, BBC, Radio 3, Rai 3, Radio Clasica RTVE, Radio Clara, Radio Stephansdom, Polskie Radio „Dwójka”, Radio Merkury, NDR Kultur, ZDF, Phoenix, WOXR, TVP Kultura). Dyskografia, którą posiada artysta to 7 płyt CD. Pełni w nich rolę głównego wykonawcy oraz współwykonawcy.

Równolegle Kandydat prowadzi działalność jako wiolonczelista – solista. Podczas ponad 20 letniej pracy zawodowej prezentował recitale z towarzyszeniem fortepianu lub innych instrumentów na równi z koncertami symfonicznymi, gdzie partie solowe wykonywał pod batutą wspaniałych osobowości muzycznych takich jak: Krzysztof Penderecki, Hartmut Rohde, Michael Rose, Marcin Nałęcz – Niesiołowski, Łukasz Borowicz, Adam Domurat, Andrzej Bauer i Andrzej Mysiński. Występował w wielu najważniejszych salach koncertowych na całym świecie. Jest reprezentowany przez międzynarodowe impresariaty artystyczne. Do roku 2020 koncertował między innymi w salach takich jak: Filharmonia Narodowa w Warszawie, NFM we Wrocławiu, Beethovenhaus w Bonn, Auditorio Nacional w Madrycie, Wigmore Hall w Londynie, Beaux-Arts w Brukseli, Musikverein w Wiedniu, Pollack Hall w Montrealu, Frick Collection w Nowym Yorku, Conrad Phrebys Hall w San Diego, Tongyeong Concert Hall (Korea Południowa). Systematycznie był zapraszany na najbardziej renomowane festiwale, takie jak: Rheingau Musik Festival, Festspiele Mecklenburg – Vorpommern, Festiwal Wielkanocny L.v.Beethovena, Budapest Spring Festival, Heidelberg Frühling Musikfestival, Kissinger Sommer Musikfestival, Festival Radio France, Bregenzer Festspiele i wiele innych. Osobiście słyszałem pana dr Karola Marianowskiego jako wiolonczelistę

podczas występu Meccore String Quartet i mogę stwierdzić, że jego sposób interpretacji partii wiolonczeli przyciągał uwagę słuchaczy. Wysoki poziom emocjonalnego przeżycia treści muzyki, pełne utożsamienie się z intencją dzieła, perfekcja rytmiczna, artykulacyjna i ogólna swoboda gry pozostawiły niezatarte wrażenie. Przedstawione nagranie suit Bacha jak i wymiar działalności przedstawionej w dokumentach habilitacyjnych utwierdza mnie w przekonaniu, że wartości artystyczne, które prezentuje gra pana dr. Karola Marianowskiego są najwyższej próby.

Dorobek naukowy i organizatorski Kandydata

W czasie całej artystycznej i pedagogicznej drogi Pan dr Karol Marianowski miał okazję tworzyć bądź współtworzyć wydarzenia dydaktyczne lub organizować przedsięwzięcia popularyzujące sztukę oraz jej naukowo dydaktyczny aspekt. Do najważniejszych należą następujące wydarzenia:

Organizacja Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Kameralnej „Q’arto Mondì” w Poznaniu. Odkonano siedem edycji festiwalu, w którym co roku motywem przewodnim była forma kwartetu smyczkowego. Na jego formułę składały się koncerty, lekcje mistrzowskie i projekty edukacyjne (2010 – 2016).

Organizacja i prowadzenie warsztatów dla nauczycieli i uczniów szkół muzycznych I i II stopnia „5 Bieg w Edukacji Muzycznej”, które odbyły się w ZPSM im. Fryderyka Chopina w Warszawie 11 i 12 stycznia 2020 roku.

Współorganizacja stacjonarnych i zdalnych kursów mistrzowskich dla instrumentalistów z całego globu „ENCORE – Chamber Music Institut” (od roku 2019). Wydanie cyklu płyt CD z repertuarem szkolnym (koncerty, sonaty, drobne utwory) wydanym przez Polskie Radio. Płyty trafiły do fonotek szkół muzycznych w Polsce mając za zadanie przybliżenie młodzieży wzoru wykonania zawartych na nich dzieł. Na płycie z koncertami znalazła się pierwsza w Polsce rejestracja koncertu L. Boccherini’ego B-dur nr. 9 w oryginalnej wersji.

Nagranie, wydanie internetowe i wydanie fizyczne dwupłytowego albumu „Karol Marianowski / BACH / Cello Suites 1-6. Wydawnictwo to może przyczynić się do dalszych badań naukowych nad cyklem suit wiolonczelowych J. S. Bacha oraz stać się wzorem wykonawczym dla adeptów sztuk muzycznych.

Realizacja projektu „Z muzyką w miejsca o ograniczonym dostępie do dóbr kultury” ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jest to cykl koncertów w miejscach gdzie sztuka wyższa nie dociera, między innymi: szpital onkologiczny, przedszkole dla dzieci z autyzmem, mniejsze domy kultury nie dysponujące wystarczającymi środkami na organizację koncertów. (2012)

Konkluzja

Po przeanalizowaniu dokumentacji **dr. Karola Marianowskiego** uważam, że Jego dokonania artystyczne, naukowe oraz pedagogiczne spełniają warunki określone ustawą. Działalność Kandydata, zwłaszcza jako artysty łączącego wykonawstwo solowe z najwyższym poziomem interpretacji dzieł kameralnych w zespołach o światowej randze, stanowi znaczący wkład w polską kulturę muzyczną. Ponadto pan dr Karol Marianowski jest doskonałym pedagogiem traktującym przekazywanie wiedzy młodszymi pokoleniom jako misję.

Wniosek o uzyskanie habilitacji dr Karola Marianowskiego jest w pełni zasadny.

Prof. dr hab. Stanisław Firlej

